

Department of Psychology
University of Aarhus
Nobelparken
Jens Chr. Skous Vej 4
DK 8000 Århus C Denmark
☎ +45 89 42 49 00
☎ +45 89 42 49 01

Psykologisk Institut
Aarhus Universitet
Nobelparken
Jens Chr. Skous Vej 4
8000 Århus C
☎ 89 42 49 00
☎ 89 42 49 01

Bilag A (2)

Instituttlederen

23. november 2005

Dekan Tom Latrup-Pedersen
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Aarhus Universitet

Kære Tom!

I mit brev af den 27. maj [17] og i dine breve af den 30. maj [18] og 13. juni 2005 [21] til Helmuth Nyborg blev det bebudet, at der i institutregi skulle nedsættes et sagkyndigt udvalg til bedømmelse af Helmuth Nyborgs forskningsprojekt vedrørende kønsforskelle i intelligens. Efter samråd med dig har jeg imidlertid besluttet i stedet at indstille til dig, at udvalget nedsættes i dit, altså dekanens og fakultetets, regi.

Baggrunden for mit ønske om nedsættelse af udvalget er en lang række forhold, som fremgår af nedenstående sagsfremstilling:

Den 8. januar 2002 refereres Helmuth Nyborg i dagbladet Politiken i en stor og fremtrædende placeret artikel for, at mænd er 27 % mere intelligente end kvinder. Helmuth Nyborg bygger det ifølge avisen på sin egen empiriske undersøgelse af 200 skolebørn i Skanderborg. Han har netop præsenteret resultaterne på en kongres i Cleveland, Ohio i USA.

I de følgende dage er der stor eksponering af Helmuth Nyborgs forskningsresultat, både i de trykte og elektroniske medier, hvor Helmuth Nyborg optræder flere gange. Fra flere sider forlanges det, at Helmuth Nyborg giver offentligheden adgang til sit dokumentationsmateriale eller til, hvad han har fremlagt på kongressen. Jeg får som institutleder mange henvendelser fra kolleger, der undrer sig over og efterspørger den manglende offentlige dokumentation, bl.a. fra Pia Ankersen, ph.d.-studerende ved Institut for Statskundskab, AU. Jeg henvender mig til Helmuth Nyborg, men uden resultat. Han oplyser, at han har givet dokumentationsmaterialet til Politiken og derfor ikke kan udlevere det. Til sidst bliver presset så stort, at jeg af hensyn til instituttets og universitetets anseelse og efter aftale med rektors Henning Lehmanns kontorchef Per Møller Madsen den 18. januar 2002 som institutleder sender et brev til Helmuth Nyborg, hvori jeg beder ham om at fremlægge sin dokumentation.

Min eneste direkte kontakt til pressen (bortset fra min afvisning af utallige henvendelser) i hele sagsforløbet frem til i dag foregår den 17. januar 2002, hvor jeg ringes op af journalist Nils Thorsen fra Politiken. Jeg føler, at offentligheden og mine kolleger i hele landet, der følger sagen

opmærksomt, har krav på at få at vide, hvorledes Helmuth Nyborgs håndtering af offentliggørelse og dokumentation forholder sig til, hvad der er sædvane på Psykologisk Institut og Aarhus Universitet. Det resulterer i en artikel af Nils Thorsen i Politiken den 19. januar 2002.

Som reaktion på mit brev udsender Helmuth Nyborg den 19. januar 2002 en pressemeddelelse [1], hvori han trækker påstanden om de 27 % forskel tilbage, men fastholder, at han har fundet en signifikant forskel på mænds og kvinders intelligens. Helmuth Nyborg skriver i pressemeddelelsen bl.a. følgende: "For god ordens skyld skal anføres, at Politiken, som først bragte observationen til torvs, hele tiden har haft en kopi af analyse-resultaterne. Imidlertid har Politiken meddelt mig at det agter at beskytte sit kildemateriale, og den politik værdsætter jeg". Derudover skriver Helmuth Nyborg: "... undersøgelsen har været igennem en minitvøs eksamination med deltagelse af et stort antal internationalt ledende forskere på området".

Jeg finder det mærkværdigt, at Helmuth Nyborg henviser til en pressemæssig kildebeskyttelse af sit eget forskningsmateriale og yderligere uforståeligt, at han nægter adgang til materialet for kolleger, der ønsker at se det, på baggrund af, at det allerede angiveligt har været forelagt internationalt ledende forskere.

Pressemeddelelsen bliver også genstand for betydelig pressedækning, og dokumentationskravet fremsættes fortsat, eksempelvis i en artikel i Jyllandsposten den 20. januar 2002, hvori det efter en omtale af den opretholdte påstand om signifikant forskel formuleres således: "Nu venter begge køn så bare på, at Helmuth Nyborgs materiale med dokumentationen bliver tilgængelig på skrift. Hvilket ifølge Forskningsstyrelsens retningslinier for forskningsetik burde være sket i forbindelse med offentliggørelsen".

I ovennævnte pressemeddelelse henviser Helmuth Nyborg til et bilagt materiale, som må antages at svare til det, der er forelagt på kongressen i Cleveland, og som derefter skulle være afleveret til Politiken, men som imidlertid ikke fulgte med mit elektroniske eksemplar. Jeg gør Helmuth Nyborg opmærksom på dette, og han afleverer den 23. januar 2002 materialet [2], i alt 10 sider, på Psykologisk Institut. Men Helmuth Nyborg oplyser samtidig, at materialet ikke fulgte med pressemeddelelsen, at dette heller ikke var hans hensigt, og at han ikke vil give tilladelse til, at jeg benytter det eller udleverer det til kolleger. Ifølge Helmuth Nyborgs oplysninger er materialet det samme, som han har indleveret til Politiken, og som han har fremlagt på den omtalte kongres i Ohio i december 2001. Materialet viser, at Helmuth Nyborgs udsagn om en signifikant forskel på resultaterne for mænd og kvinder er baseret på data for 52 personer, nemlig 26 af hvert køn, i alderen 16 til 18 år. Derudover indeholder materialet tabeller med beregninger baseret på data for 325 børn mellem 8 og 14 år. Ifølge disse tabeller er der ikke fundet signifikante forskelle mellem de to køns præstationer i denne gruppe.

En gennemgang af materialet gør det ikke klart for mig, hvorfor det ikke vil kunne vises til kolleger, der efterspørger det.

Jeg holder i øvrigt min dekan, som indtil den 1. februar er Niels Chr. Sidenius, og rektor Henning Lehmanns kontor underrettet med kopier af korrespondance i sagen.

Helmuth Nyborg giver over for mig udtryk for, at han føler sig forfulgt, og klager – bl.a. med udgangspunkt i ovennævnte artikel i Politiken den 19. januar 2002 - over mig til dekan Niels Chr.

Sidenius i et brev, hvor han truer med at gå til pressen. Klagen bliver aldrig behandlet formelt, men resulterer i et forløb, der til min utilfredshed betyder, at sagen henlægges.

I juli 2003 udkommer på forlaget Pergamon Press (Elsevier Press) bogen "The scientific study of general intelligence: Tribute to Arthur R. Jensen" [3]. Helmuth Nyborg er redaktør og desuden forfatter til flere kapitler, heriblandt kapitel 10 (pp. 187-222): "Sex differences in g", hvori Helmuth Nyborg bl.a. fremlægger sine egne resultater, baseret på undersøgelsen af skolebørnene i Skanderborg. Bogen indeholder ikke selv tabelmateriale eller andet, der kan tjene som dokumentation. Som dokumentation henviser Helmuth Nyborg i stedet til to egne arbejder, der optræder i referencelisten p. 221, nemlig:

Nyborg, H. (2001). Early sex differences in general and specific intelligence: Pitting biological against chronological age. Paper presented at the Second Annual Conference for Intelligence Research (ISIR). Cleveland, OH, December 6-8th.

Nyborg, H. (2003). Sex-related differences in general intelligence, g, and group factors: A representative hierarchical orthogonal Schmid-Leiman rotation type factor analytic study (submitted).

"ISIR" står for "International Society for Intelligence Research".

Helmuth Nyborg optræder igen i pressen i forbindelse med bogens udgivelse, og der er atter stor opmærksomhed, bl.a. i læserbreve. Førnævnte Pia Ankersen fra Institut for Statskundskab henvender sig forgæves til Helmuth Nyborg og anmoder om adgang til de to ovenfor nævnte arbejder, som angiveligt skulle indeholde dokumentation for Helmuth Nyborgs udsagn. Den 30. september 2003 skriver hun et brev til mig som institutleder og beder mig om at foranstalte, at Helmuth Nyborg giver hende adgang til materialet. Paper'et fra kongressen i Ohio (Nyborg, 2001), dvs. [2], har Helmuth Nyborg som nævnt ovenfor indleveret til instituttet den 23. januar 2002, men jeg mener ikke, at jeg bør udlevere det uden hans samtykke. Jeg opfordrer derfor Helmuth Nyborg til selv at give de to arbejder til Pia Ankersen, hvilket han afviser. Dette meddeler jeg hende, hvorefter hun den 5. oktober 2003 indgiver en klage til Aarhus Universitets praksisudvalg. Denne klage dækkes også i pressen.

Den 9. oktober 2003 bringer Jyllandsposten en kronik (fulgt op af et teknisk tillæg på Jyllandspostens netavis) forfattet af Pia Ankersen, Jørgen Poulsen og Siggie Kristoffersen, alle fra Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet, hvori de i stærke vendinger kritiserer Helmuth Nyborg for hans metoder, herunder den manglende offentligt tilgængelige dokumentation. Herefter klager Helmuth Nyborg den 24. november 2003 til praksisudvalget over de tre forfattere. Jeg er Det Samfundsvidenskabelige Fakultets repræsentant i praksisudvalget, men deltager naturligvis ikke i behandlingen af de to sager.

Som et led i praksisudvalgets korrespondance med Helmuth Nyborg indsender han to udgaver af artiklen (Nyborg, 2003) "submitted", til udvalget og oplyser, at de er indsendt til tidsskriftet *Personality and Individual Differences* (PAID) med henblik på publikation. Den seneste og forkortede udgave [4] er dateret den 5. januar 2004. I denne gentages henvisningen til kongrespaper'et (Nyborg, 2001), som dokumentation (på p. 4 og to steder i Table 3, samt i referencelisten p. 20), uanset dette paper [2] og dets tabelmateriale stadig ikke er tilgængeligt.

Den 24. januar 2004 afgiver praksisudvalget sin indstilling til rektor Niels Chr. Sidenius. Helmuth Nyborgs klage over de tre forfattere afvises. Hvad angår Pia Ankersens klage over Helmuth Nyborg giver udvalget hende medhold. Ifølge udvalget har Helmuth Nyborg handlet i strid med god videnskabelig praksis i to forhold

1. Ved ikke at ville udlevere det omtalte congress paper fra 2001 [2].
2. Ved at kalde sin artikel (Nyborg, 2003) "submitted", uagtet den ikke på bogens udgivelsestidspunkt levede op til denne betegnelse.

Rektor Niels Chr. Sidenius tilslutter sig udvalgets konklusion, men beslutter ikke at iværksætte nogen sanktion, samt ikke at stille andre krav til Helmuth Nyborg end, at han skal holde rektor orienteret om, hvordan det går med publiceringen af artiklen (Nyborg, 2003). Der stilles ikke krav om, at Helmuth Nyborg skal udlevere hverken kongres-paper'et [2] eller artiklen til klageren, og der knyttes ingen kommentar til, at Helmuth Nyborg i artiklen (2003) [4] som dokumentation gentager henvisningen til Nyborg (2001) [2], som han ikke vil udlevere. Af et efterfølgende møde med rektor på min foranledning fremgår det, at jeg heller ikke kan forlange, at Helmuth Nyborg udleverer noget. Rektor får dog Helmuth Nyborg til at indsende kongres-paper'et (Nyborg, 2001) [2], til praksisudvalget, for hvem det ikke tidligere har foreligget.

Den manglende reaktion fra rektor har ikke fået pressen til at miste interessen for sagen, og i Politikens leder den 8. marts 2004 bliver Helmuth Nyborg direkte, og Aarhus Universitet og Psykologisk Institut indirekte, kritiseret i særdeles skarpe vendinger. Ingen på universitetet reagerer på lederen. For mig at se har universitetet imidlertid følgende problem: Enten har Politiken ret i sine anklager, og så må universitetet tage dem alvorligt. Eller også har Politiken uret, og så må universitetet, Psykologisk Institut og Helmuth Nyborg renses for beskyldningerne.

Jeg undrer mig over, hvorfor Helmuth Nyborg i denne situation, hvis han ikke har noget at skjule, ikke vælger at lægge sin dokumentation frem eller i det mindste stille den til rådighed for de kolleger, der ønsker den forelagt.

Da praksisudvalget den 3. maj 2004 på min forespørgsel oplyser, at de betragter sagen som færdigbehandlet i denne omgang, tager jeg derfor - støttet af din opfordring som dekan - initiativ til et møde med Helmuth Nyborg, nu med henvisning til min tilsynspligt med forskningen i henhold til universitetsloven. Dette møde afholdes den 28. maj 2004, og jeg opfordrer her Helmuth Nyborg til at gøre sit kongres-paper (Nyborg, 2001) [2], offentligt tilgængeligt, f.eks. via sin hjemmeside, hvortil der er et link fra instituttets hjemmeside.

Den 9. juni 2004 meddeler Helmuth Nyborg mig, at han nu har lagt materialet ud på sin hjemmeside. Det materiale, der er lagt på hjemmesiden, svarer til siderne 2, 3, 4, 5, 7 og 9 i det oprindelige materiale [2] fra januar 2002, der indeholdt 10 sider. Dog er der foretaget et par mindre rettelser og en enkelt tilføjelse. Ændringerne tyder på, at materialet stadig findes i redigerbart filformat. De sider, der er udeladt i forhold til udgaven fra januar 2002, altså siderne 1, 6, 8 og 10, er dels forsiden, der oplyser om projektets historie, dels de sider, der indeholder materiale for de 325 børn mellem 8 og 14 år.

Den 10. juni 2004 skriver Helmuth Nyborg imidlertid en mail, hvori han meddeler mig, at han har ladet sin forskningsassistent Henrik Albeck efterregne sit materiale "fra bunden" og derved fundet

ud af, at der er anvendt en forkert formel. Helmuth Nyborg skriver "Måske var det en ide at trække hjemmesiden tilbage indtil hjemkomsten". Det sidste henviser til, at Helmuth Nyborg er på vej til udlandet. Den 11. juni 2004 kan jeg konstatere, at materialet nu er fjernet igen fra hjemmesiden. I en efterfølgende korrespondance beder jeg Helmuth Nyborg om at underrette de relevante forlag om fejlene og spørger ham om grunden til, at han lige netop nu, hvor materialet altså for første gang siden kongressen i Cleveland gøres tilgængeligt, vælger at regne sine resultater efter. Helmuth Nyborg svarer den 15. juni 2004 i en mail og giver her en anden og ny begrundelse end i den tidligere mail, idet fejlen nu ser ud til at være opdaget ved et tilfælde "i anden forbindelse", som Helmuth Nyborg skriver.

Den 21. juli 2004 skriver jeg efter samråd med dig et officielt brev til Helmuth Nyborg, hvori jeg nu forlanger, at han genetablerer sit materiale på nettet i korrigeret form med klar angivelse af, at det er korrigeret i forhold til det tidligere meddelte materiale og i forhold til beregningsgrundlaget for resultaterne i 2003-bogen [3]. Nu, hvor Helmuth Nyborg med henvisning til en regnefejl har trukket dokumentationen for sine udsagn i januar 2002 og i sin bog fra 2003 tilbage, skylder han – efter min mening – i det mindste offentligheden og sine kolleger en forklaring og en korrigeret beregning ud fra det tilgrundliggende datamateriale, der stadig må foreligge, jfr. hans henvisning til beregninger "fra bunden".

Efter en længere korrespondance kan jeg den 13. oktober 2004 konstatere, at Helmuth Nyborg nu på sin hjemmeside har lagt et nyt materiale [5]. Heri trækkes de beregninger tilbage, der ligger til grund for det meddelte i 2003-bogen [3], og forlaget Elseviers errata-meddelelse citeres. Det nævnes ikke, at en del af de nu tilbagetrukne beregninger tidligere har været bragt på Helmuth Nyborgs hjemmeside. Rettelserne får nu en ny og anden begrundelse end den, der tidligere har været oplyst mig, nemlig "Since then new analyses have been performed on updated and more complete data. The new analyses provide the following results". Beregningerne afviger da også fra de tidligere meddelte. Nu findes der signifikante kønsforskelle i intelligens i begge de undersøgte aldersgrupper, og for den "voksne" gruppe langt større signifikans end den tidligere angivne for de 52 personers vedkommende. Den mest slående forandring er dog, at der nu i aldersgruppen mellem 8 og 14 år indgår 119 undersøgte personer imod 325 i det tidligere materiale. Tilsvarende indgår der nu 62 undersøgte personer i aldersgruppen over 16 år imod 52 oprindeligt. Derved afviger antallet af undersøgte personer i begge aldersgrupper naturligvis fra det meddelte i 2003-bogen [3]. Disse ret vidtgående ændringer i det tilgrundliggende materiale fremgår kun af tabellerne og ledsages ikke af nogen forklaring. Materialet er i øvrigt ikke af samme detaljeringsgrad som de tidligere udgaver og derfor til en vis grad usammenligneligt.

Jeg undrer mig igen over disse ændringer i det fremlagte. For det første er der tale om en undersøgelse, der ifølge Helmuth Nyborgs egne angivelser i [2] har afsluttet dataindsamlingen i 1990, hvorefter man skulle forvente, at antallet af undersøgte personer lå fast. For det andet vil en korrektion af en regnefejl sædvanligvis bestå i, at der regnes om ud fra det oprindelige datamateriale. Men dernæst rejser ændringen i antallet af inddragne personer en tvivl om, hvorvidt Helmuth Nyborg har fulgt almindelig god videnskabelig praksis. Enten må der nemlig foreligge den situation, at en korrigeret beregning uden regnefejlen på det oprindelige datamateriale viser nogenlunde samme store signifikanser som det meddelte i [5], og så kan man undre sig over, hvorfor Helmuth Nyborg ikke vælger at offentliggøre disse beregninger på det oprindelige datamateriale. Eller også viser en korrigeret beregning på det oprindelige datamateriale ikke disse store signifikanser, og så kan man undre sig over, hvorvidt der faktisk er tale om subsamples fra

samme underliggende populationer i de nye og de gamle beregninger, eller hvorvidt de pågældende subsamples er udvalgt efter objektive og neutrale kriterier.

Jeg har derfor den 25. november 2004 en samtale med Helmuth Nyborg på hans kontor, hvor jeg foreholder ham, at det materiale [5], som han senest har lagt på sin offentligt tilgængelige hjemmeside med henvisning til "updated and more complete data", giver utilstrækkelig oplysning om, hvad der præcist var galt med det gamle materiale [2], fordi de to materialer er delvis usammenlignelige. Desuden indeholder hverken det gamle eller det nye materiale oplysning om det tilgrundliggende datamateriale, og det er derfor ikke muligt at vurdere materialernes gyldighed og indbyrdes forhold. Med henvisning til min tilsynspligt og *Forskningsstyrelsens Vejledende Retningslinier for Forskningsetik i Samfundsvidenskaberne*, specielt afsnit 5, i henhold til hvilket "Forskeren skal ikke blot offentliggøre sine resultater, men skal også gøre det muligt for eventuelle kritikere at efterprøve, om resultaterne er begrundet i det tilgrundliggende oplysningsmateriale. Dette bør derfor bevares i rimelig tid og gøres tilgængeligt for videnskabelige bedømmere", opfordrer jeg derfor Helmuth Nyborg til at fremlægge sit tilgrundliggende datamateriale sammen med en fyldestgørende forklaring på de skiftende resultater.

Den 5. december 2004 konstaterer jeg, at Helmuth Nyborg (muligvis nogle dage før) har fjernet sit materiale fra sin hjemmeside og erstattet det med et nyt [6], dog stadig uden grundlæggende data eller "rådata". Relationen til det tidligere materiale fremgår ikke, og sætningen "Since then new analyses have been performed on updated and more complete data" er fjernet. Der er i tabellerne samme antal undersøgte personer som i materialet fra oktober [5], men nogle af beregningsresultaterne er nye.

Jeg sender derfor – igen efter samråd med dig som dekan – den 3. januar 2005 et brev til Helmuth Nyborg, hvori jeg efter en gennemgang af sagsforløbet siden juni 2004 beder ham om

1. At oplyse mig om status i forhold til publicering af hans artikel i *Personality and Individual Differences*
2. For mig at fremlægge sit råmateriale, dvs. sine protokoller med fuldstændige data for de enkelte undersøgte børn, både dem der indgår i det tidligere og det senere materiale
3. Give mig en redegørelse for tilblivelsen af de beregninger, som han har indleveret til Psykologisk Institut januar 2002, og som han har fremlagt for offentligheden via sin hjemmeside i juni, oktober og december 2004, således at både beregningerne og forskellene mellem disse indbyrdes forklares fuldt ud med udgangspunkt i det ovennævnte råmateriale.

Fristen for opfyldelse af disse tre krav sættes til den 31. januar 2005. (Det kunne være tilføjet, at beregningerne nævnt i pkt. 3 desuden er fremlagt i december 2001 på kongressen i Ohio og refereret i pressemeddelelsen [1] og i bogen [3] samt ligger til grund for den indleverede artikel [4]).

Den 1. februar 2005 modtager jeg fra Helmuth Nyborg et brev [7] dateret den 31. januar 2005 med et bilag, der indeholder dels en kopi af en e-mail afsendt den 13. december 2004 fra forlaget PAID til Helmuth Nyborg, dels 5 sider talmateriale, der svarer til siderne 3, 2, 6, 5 og 7 fra det materiale [6], som Helmuth Nyborg omkring den 5. december 2004 lagde på sin hjemmeside. Desuden var

vedlagt en diskette med to datafiler for de 119 ”børn” og 62 ”voksne”, der – ligesom talmaterialet – angiveligt indgår i den undersøgelse, som refereres i Helmuth Nyborgs nu reviderede indleverede artikel til PAID, som jeg ikke har set på dette tidspunkt. (Se senere omtale af den publicerede artikel [22]).

I brevet skriver Helmuth Nyborg, at en kopi af brevet er lagt ud på hans hjemmeside, hvilket imidlertid først sker den 4. februar 2005, hvor Helmuth Nyborg under et link ”J. Mammens kritik af min kønsforskning – et svar” har lagt en pdf-fil med kopi af sit brev af den 31. januar 2005 [7]. Bilaget og dataene fra disketten bringes ikke. Mit brev til Helmuth Nyborg bringes heller ikke.

Den 10. februar 2005 skriver jeg et brev til Helmuth Nyborg, hvori jeg i form af et tjenstligt pålæg beder ham om at indlevere det, jeg efterspurgte i mit brev den 3. januar 2005, og som ikke blev indleveret med, hvad Helmuth Nyborg afleverede den 1. februar. Det drejer sig om hans protokoller og om datamaterialet for de 325 ”børn” og 52 ”voksne” fra hans oprindelige undersøgelse, bl.a. meddelt i Helmuth Nyborgs 2003-bog [3]. Fristen for opfyldelse af kravene sættes til den 21. februar 2005.

Samme dag modtager jeg kopi af en mail fra Helmuth Nyborg til dig med kopi til rektor, vedhæftet et brev dateret den 10. februar 2005 fra Helmuth Nyborg. Denne mail har krydset mit seneste brev til Helmuth Nyborg. Helmuth Nyborgs brev er en reaktion på mit brev til ham af den 3. januar 2005 og er en klage til dig over de krav om udlevering af dokumentationsmateriale, jeg stiller i dette brev. Desuden opfordrer Helmuth Nyborg dig til at nedsætte et fagkyndigt udvalg til vurdering af hans forskning.

Jeg modtager den 15. februar 2005 kopi af en mail fra dig til Helmuth Nyborg, hvori det meddeles ham, at hans mail af den 10. februar 2005 ikke har opsættende virkning i forhold til de krav, jeg fremsætter i mine breve til ham.

Jeg modtager den 21. februar 2005 kopi af en mail fra Helmuth Nyborg til rektor vedhæftet et brev dateret den 20. februar 2005, hvori Helmuth Nyborg spørger om legaliteten af mine krav om udlevering af dokumentationsmateriale.

Jeg modtager den 24. februar 2005 kopi af mail til Helmuth Nyborg fra rektors kontorchef Per Møller Madsen, der på rektor Niels Chr. Sidenius’ vegne besvarer Helmuth Nyborgs henvendelse af den 21. februar 2005. Af svaret fremgår det, at jeg som institutleder har hjemmel til at fremsætte mine krav om udlevering af dokumentationsmaterialet.

Jeg sender 2. marts 2005 et brev til Helmuth Nyborg, hvori jeg med henvisning til korrespondancen siden mit brev den 3. januar 2005 skriver, at hvis jeg ikke senest den 7. marts 2005 har modtaget det stadigvæk manglende materiale, må jeg foretage en indberetning til dekanen.

Den 3. marts 2005 ligger i en konvolut i mit dueslag uden medfølgende forklaring en diskette [8] indeholdende tre datafiler og en tekstfil. Det fremgår af påskriften på disketten, at den er fra Helmuth Nyborg. Datafilerne indeholder datasæt fra de 325 ”børn” fra den oprindelige undersøgelse og fra de 119 ”børn” og 62 ”voksne” fra undersøgelsen, der nu skal rapporteres i artiklen til PAID. Dataene fra de 52 ”voksne” fra den oprindelige undersøgelse mangler derimod. Dette forklares i tekstfilen med, at de er blevet ”overskrevet ved opdateringen”.

Den 7. og 8. marts 2005 afleverer Helmuth Nyborg på Psykologisk Institut to arkivskabe [8a] med protokolmateriale. Sekretær Jytte Olin kvitterer og identificerer skabene ved påskriften på skufferne, der (med få undtagelser) svarer til personidentifikationsnumrene på hængemapperne i skufferne. Disse arkivskabe opbevares nu på Psykologisk Institut.

Den 10. marts 2005 sender jeg en mail til Helmuth Nyborg, der samtidig går i kopi til dig og har form af den indberetning til dig, som jeg bebudede i mit brev til Helmuth Nyborg den 2. marts 2005. Grundlaget for indberetningen er, at der i de to arkivskabe kun er protokolmateriale fra ca. 250 personer og ikke de mindst 377, som jeg har bedt om. Desuden har jeg ikke modtaget datasættet for de 52 "voksne" i den oprindelige undersøgelse. Derudover fremgår det ikke umiddelbart, hvilke protokolmapper, der svarer til hvilke persondata i datasættene.

Den 14. marts 2005 modtager jeg et brev [10] fra Helmuth Nyborg til mig med kopi til dig, hvori han svarer på min mail af den 10. marts 2005. Brevet beskriver strukturen i undersøgelsen svarende til den oversigt, der i skematisk form er gengivet på side 2 "The Skanderborg project" i (Nyborg, 2001) [2]. Det fremgår heraf, at de ikke indleverede protokoller repræsenterer de 150 personer ("børn" og "voksne"), der indgik i tværnsnitsundersøgelsen i 1976. Tilsyneladende i strid med, hvad der fremgår af Helmuth Nyborgs 2003-bog [3], hævdes dette materiale ikke at indgå i analysen af kønsforskelle. Desuden rummer brevet en beskrivelse af sammenhængen mellem protokolmaterialets og datasættenes personidentifikationsnumre. En forklaring på vanskelighederne med at fastholde dokumentationsmaterialet fremgår muligvis af en passage i Helmuth Nyborgs brev, nemlig øverst side 2, hvor han skriver: "Efterhånden som datamaterialet opdateres løbende af mine assistenter".

Samme dag modtager jeg med mail kopi af dit brev til Helmuth Nyborg, hvori han indkaldes til en samtale med dig på dit kontor den 18. marts 2005 kl. 8:30, hvor også sekretariatschef Per Henriksen vil deltage som referent.

Jeg modtager den 29. marts 2005 kopi af sekretariatschef Per Henriksens mail til Helmuth Nyborg, vedhæftet dennes mail af den 24. marts 2005 til Per Henriksen, hvori han meddeler en rettelse til et udkast til referat fra mødet den 18. marts. Desuden er vedhæftet det herefter rettede referat. Af Per Henriksens mail fremgår det, at referatet hermed anses som godkendt.

Med henvisning til referatet og tidligere tjenstligt pålæg sender jeg den 31. marts 2005 en mail til Helmuth Nyborg, hvori jeg beder ham om snarest muligt at indlevere den sidste del af sit protokolmateriale.

Den 4. april 2005 modtager jeg din officielle fremsendelsesskrivelse af den 29. marts 2005 med referatet [11] af mødet den 18. marts 2005 mellem dig, Per Henriksen og Helmuth Nyborg, denne gang bilagt en tegning og en kopi af Helmuth Nyborgs brev [10] af den 14. marts 2005 til mig. Jeg får senere oplyst, at tegningen er udarbejdet af dig efter mødet og er fremsendt til Helmuth Nyborg sammen med referatet. Tegningen giver en oversigt over relationerne mellem de forskellige datasæt, tabeller og offentliggørelser. I fremsendelsesskrivelsen spørger du mig, om jeg herefter kan afslutte min ordinære indberetning vedrørende Helmuth Nyborgs forskning.

Jeg skriver den 5. april 2005 en mail til dig, hvori jeg meddeler, at jeg ikke kan afslutte min ordinære indberetning vedrørende Helmuth Nyborgs forskning.

Jeg sender den 6. april 2005 en mail til Helmuth Nyborg, hvori jeg rykker ham for det sidste protokolmateriale og med et tjenstligt pålæg giver ham en frist til senest den 8. april 2005 kl. 12 at aflevere materialet på institutsekretariatet.

Da Helmuth Nyborg ikke inden fristen har indleveret det efterlyste materiale, sender jeg den 8. april 2005 med en mail en indberetning til dig med kopi til Helmuth Nyborg.

Jeg modtager lørdag den 9. april 2005 en kopi af en mail fra Helmuth Nyborg til dig, hvoraf det fremgår, at han ca. tre timer efter fristens udløb har afleveret en dataudskrift i min postkasse (dvs. ikke på institutsekretariatet). Jeg afhenter samme dag de omtalte dataudskrifter [12], som Helmuth Nyborg har indleveret uden det efterlyste tilhørende protokolmateriale.

Du sender den 14. april 2005 et brev til Helmuth Nyborg, hvori han bedes om sammen med mig at komme til møde på dit kontor tirsdag den 26. april 2005 kl. 11.00. Sekretariatschef Per Henriksen vil deltage som referent.

På mødet den 26. april 2005 præsenteres Helmuth Nyborg for pdf-udskrifter [9] af datafilerne [8] indleveret den 3. marts 2005, hvor jeg med håndskrift havde påført, hvilke undergrupper i undersøgelsen, de anførte personer tilhørte, ud fra de nøgler til personidentifikationsnumrene, der var angivet i Helmuth Nyborgs brev [10] den 14. marts 2005.

Det fremgår, at der er store uoverensstemmelser mellem på den ene side datamaterialet [9] og på den anden side, hvad der er meddelt i kongres-paper'et [2], i Helmuth Nyborgs bog [3] og i udkastet til hans artikel [4]. Til orientering vedlægger jeg en oversigt [13], som jeg har udarbejdet ud fra de modtagne datamaterialer og Helmuth Nyborgs oplysninger i [10] og bl.a. brugt som grundlag for mine håndskrevne noter i [9].

Du fremsender den 28. april 2005 et brev [14] til Helmuth Nyborg med udkast til referat af mødet den 26. april. Du anmoder heri Helmuth Nyborg om kommentarer inden den 6. maj 2005 og beder med samme frist mig om at overveje eventuelle supplerende spørgsmål. Referatet efterlader en række spørgsmål, herunder en forklaring på, hvorfor det ikke er muligt at rekonstruere datamaterialet for de oprindeligt undersøgte 52 "voksne". Af referatet fremgår også, at Helmuth Nyborg på mødet indrømmer, at ikke kun den påståede regnefejl, som hævdedt i referatet [11] af mødet den 18. marts, men også f.eks. problemet med det fejlagtigt angivne antal undersøgte personer, de 325 "børn", har været årsag til, at det oprindelige materiale blev trukket tilbage.

På dette sted i sagens forløb vil man næppe kunne fortænke kolleger og andre, der får kendskab til Helmuth Nyborgs tilbagetrækning af beregningerne, i at nære en vis tvivl om, hvorvidt selve det vedholdende krav om datadokumentation ikke også har spillet ind på Helmuth Nyborgs beslutning om tilbagetrækning af hans oprindelige beregninger og resultater. Denne tvivl vil næppe blive mindre af, at Helmuth Nyborg ikke dokumenterer og korrigerer den påståede regnefejl på det oprindelige datamateriale, samt at han hævder ikke at kunne rekonstruere datamaterialet for de 52 voksne, som siden januar 2002 har været i fokus for opmærksomheden og for dokumentationskravet. Man vil næppe heller kunne bebrejde kolleger og andre, hvis de på denne baggrund ikke har den helt store tillid til Helmuth Nyborgs oprindelige datamateriales kvalitet, og dermed næppe heller til det nye datamateriales kvalitet, al den stund dets relation til det oprindelige materiale er uigennemsigtigt. På denne baggrund udsættes både Helmuth Nyborg og Psykologisk Institut for et pres, der nødvendiggør et forsøg på opklaring.

Jeg fremsender den 2. maj 2005 mit svar på dit brev [14], hvori jeg forbeholder mig at kunne stille supplerende spørgsmål efter at have set Helmuth Nyborgs kommentarer.

Helmuth Nyborg sender den 8. maj 2005 et brev [15] til dig, hvori han kommenterer referatet [14] af mødet den 26. april. Brevet er ledsaget af tre bilag.

Du skriver den 23. maj 2005 et brev [16] til Helmuth Nyborg, hvori du bl.a. konstaterer, at Helmuth Nyborgs kommentarer til referatet ikke er forenelige med de øvrige mødedeltageres opfattelse af mødets forløb, og at hans svar på uafklarede spørgsmål ikke er tilstrækkelige.

Jeg skriver den 27. maj 2005 et brev [17] til dig som svar på dit brev af den 28. april [14] og med mine kommentarer til Helmuth Nyborgs brev af den 8. maj [15]. Jeg efterspørger her den manglende forklaring fra Helmuth Nyborg på, hvorfor det ikke er muligt for ham at oplyse, hvilke af de senere udvalgte 62 voksne personer, der udgjorde de 52 personer, som han byggede sine offentliggjorte resultater på. Der må kunne redegøres for det oprindeligt anvendte kriterium for udvælgelsen af de 52 og dermed gives en forklaring på, hvorfor der ikke oprindeligt er udvalgt alle de 62. Dernæst efterlyser jeg en redegørelse fra Helmuth Nyborg for den algoritme, der er anvendt ved beregningerne ud fra de forelagte data, jfr. referatet af mødet den 26. april [14]. Endelig finder jeg det nu nødvendigt at søge rådgivning hos et fagkyndigt udvalg, der vil kunne efterprøve de af Helmuth Nyborg gennemførte beregninger og den anvendte metode.

Du sender den 30. maj 2005 et brev [18] til Helmuth Nyborg, bilagt mit brev [17] af den 27. maj til dig. Du tilslutter sig her min beslutning om nedsættelse af et fagkyndigt udvalg. Du udbeder dig desuden inden den 6. juni svar fra Helmuth Nyborg på de spørgsmål, som jeg stiller i mit brev af den 27. maj 2005.

Helmuth Nyborg sender den 7. juni 2005 en mail [19] til dig, bilagt en kopi af en passage fra p. 542, note 9, i Arthur R. Jensens bog fra 1998: "The g factor: The science of mental ability", Westport, CT: Praeger [0], som angives at beskrive den efterlyste algoritme.

Helmuth Nyborg sender den 9. juni 2005 en mail [20] til dig, hvori han til uddybning af den efterlyste algoritme henviser til kapitel 13 i ovennævnte bog af Arthur R. Jensen [0]. Angående udvælgelsen af de 52 personer gives et svar, der henviser til et fælles kriterium for udvælgelsen af de 52 og de 62 personer. Det fremgår dermed ikke, hvilket kriterium eller hvilke nærmere omstændigheder der oprindeligt har været anvendt, og som førte til, at netop de 52 - og dermed ikke alle 62 - blev udvalgt i første omgang, hvilket var, hvad Helmuth Nyborg var blevet spurgt om.

Du skriver den 13. juni 2005 i et brev [21] til Helmuth Nyborg, at du har modtaget hans mails, og at de vil indgå i det varslede udvalgsarbejde. Derudover udtrykker du, at du ikke finder, at det fremsendte udgør et tilstrækkeligt svar på de rejste spørgsmål.

Den 16. oktober 2005 opdager jeg ved at søge på internettet, at Helmuth Nyborg har fået publiceret nedenstående artikel [22]:

Nyborg, H. (2005). Sex-related differences in general intelligence *g*, brain size, and social status. *Personality and Individual Differences*, 39 (Issue 3, August), 497-509.

Artiklen svarer ret nøje til udgaven fra januar 2004 [4], idet der dog – med mindre afvigelser - er foretaget de ændringer, der svarer til det meddelte på Helmuth Nyborgs hjemmeside ca. 13. oktober 2005 [5] og siden ca. 5. december 2004 [6]. Disse ændringer består som allerede nævnt i, at de oprindelige 52 ”voksne” undersøgte personer er erstattet med 62 ”voksne”, og at de oprindelige 325 ”børn” (omtalt i [4], p. 8, som 8-14 årige) nu er erstattet af 119 ”børn” (anført i [22], p. 506, som 8-15 årige). Desuden bemærkes, at hvor det i [4], p. 6, angives, at den anden tværsnitsundersøgelse er gennemført i tidsrummet 1996-2000+, angives den i [22], p. 500, at være gennemført i tidsrummet 1988-2000+. Tilsvarende angives longitudinalundersøgelsen i [4], p. 6, at være gennemført i tidsrummet 1981-2000+, men i [22], p. 500, at være gennemført i tidsrummet 1976-2000+. Man kunne på dette grundlag formode, at de ekstra 10 ”voksne” var undersøgt i tidsrummene henholdsvis 1988-1995 og 1976-1981, svarende til udvidelsen af undersøgelsens tidsforløb. Hvis det er tilfældet, er det yderligere ejendommeligt, at ingen af de 10 personer kan identificeres.

I artiklens [22] referenceliste, p. 508, optræder både Nyborg (2001) [2], og Nyborg (2003) [3]. Der henvises til førstnævnte pp. 499 og 505 (to gange) og til sidstnævnte pp. 499 (to gange), 501, 504, 505 (to gange) og 507. Man kan undre sig over, at det intetsteds nævnes, at beregningerne i de to arbejder er fejlbehæftede og trukket tilbage, ud over at de er baseret på et andet datamateriale end artiklen [22]. Specielt kan man undre sig over, at der henvises til arbejder, hvor det tilgrundliggende datamateriale ikke kan gendannes, hvorfor de ikke længere vil kunne dokumenteres, med eller uden regnefejl.

Desuden er det vanskeligt at forstå, hvordan Helmuth Nyborg overhovedet kan henvise til Nyborg (2001) [2], når han allerede af praksisudvalget og rektor er blevet kritiseret for i sin bog (2003) [3] at henvise til dette arbejde, som ikke er tilgængeligt. Hvor Helmuth Nyborg på daværende tidspunkt dog havde mulighed for at gøre det tilgængeligt, hvis han ville, er dette næppe mere meningsfuldt, i kraft af at datagrundlaget for arbejdet ifølge Helmuth Nyborgs egne oplysninger ikke mere eksisterer.

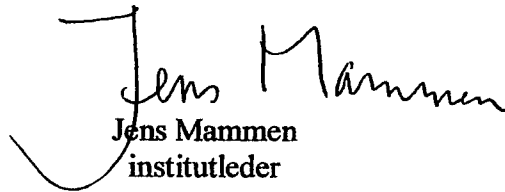
På denne baggrund er det uigennemskueligt, hvad der ligger bag Helmuth Nyborgs bemærkning i artiklen [22], p. 505, i forbindelse med Table 3, hvor han som dokumentation henviser til ”(re-calculated from Nyborg, 2001, 2002, 2003)”, foruden at der henvises til samme tre referencer i forbindelse med linien ”*General intelligence g data*”. Hvorledes der kan foretages en ”re-calculation” fra et datamateriale, der er bortkommet, er ikke gennemskueligt.

Konklusion

Sagens forløb har rejst alvorlig tvivl om, hvorvidt Helmuth Nyborgs forskningsprojekt vedrørende kønsforskelle i intelligens og offentliggørelsen af dets resultater lever op til de krav om kvalitet og forskningsetik, som må forlanges efterlevet i medfør af hans ansættelse som professor ved Aarhus Universitet.

Jeg har på denne baggrund besluttet at indstille til dig som dekan, at du nedsætter et fagkyndigt udvalg til bedømmelse af Helmuth Nyborgs forskningsprojekt vedrørende kønsforskelle i intelligens. Jeg henviser her til universitetslovens § 17, stk. 4, i henhold til hvilken ”*Instituttlederen sikrer kvalitet og sammenhæng i instituttets forskning og undervisning*”, og til kommentarerne til

lovens § 17, stk. 2, i henhold til hvilke ”Instituteder[en] skal følge den enkelte forskers publikationsvirksomhed og kvaliteten heraf, herunder overholdelse af universitetets videnskabetiske retningslinier”.

Jens Mammen
instituteder

Bilagsliste:

- [0] Jensen, A. R. (1998). *The g factor: The science of mental ability*, Westport, CT: Praeger
- [1] Pressemeddelelse udsendt af Helmuth Nyborg som mail den 19. januar 2002, kl. 16:05, til Danmarks Radio, journalist Jette Aaes på Jyllandsposten, journalist Nils Thorsen på Politiken, Ritzaus Bureau og instituteder Jens Mammen på Psykologisk Institut.
- [2] Materiale (10 sider) oprindeligt indleveret af Helmuth Nyborg til Psykologisk Institut den 23. januar 2002.
- [3] Nyborg, H. (ed.) (2003). *The scientific study of general intelligence: Tribute to Arthur R. Jensen*. Oxford: Pergamon/Elsevier Press.
- [4] Manuskript af Helmuth Nyborg, dateret den 5. januar 2004, med titlen ”Sex-related differences in general intelligence g, brain size, and social status”, indsendt til tidsskriftet *Personality and Individual Differences* (PAID).
- [5] Fem sider med materiale offentligt tilgængelige på Helmuth Nyborgs hjemmeside via Psykologisk Instituts hjemmeside fra den 13. oktober (evt. lidt før) til den 5. december 2004 (evt. lidt før).
- [6] Materiale lagt den 5. december 2004 (evt. lidt før) offentligt tilgængeligt på Helmuth Nyborgs hjemmeside via Psykologisk Instituts hjemmeside under linket ”Analysis of sex differences”.
- [7] Brev af den 31. januar 2005 fra Helmuth Nyborg til instituteder Jens Mammen med kopi til dekan Tom Latrup-Pedersen og rektor Niels Chr. Sidenius.
- [8] Diskette modtaget den 3. marts 2005 fra Helmuth Nyborg, indeholdende fire filer. De tre af disse er datafiler læsbare med programmet Statistica Spreadsheet, nemlig: ”Children complete data set N=119 with id and Sex.sta”, ”Children incomplete data set N=325 with id and Sex.sta” og ”Adult complete data set N=62 with id and sex.sta”. Den sidste fil er en tekstfil ”Note.doc”. Psykologisk Institut har konverteret de tre datafiler til læsbare Excel-filer, henholdsvis: ”Children_complete119_Sex.xls”, ”Children_incomplete325_Sex.xls” og ”Adult_sex.xls”. Disse er igen konverteret til tilsvarende pdf-filer egnet til udskrift. Se bilag [9].

- [8a] To arkivskabe med protokolmateriale indleveret den 7. og 8. marts 2005 på Psykologisk Instituts sekretariat.
- [9] Tre udskrifter [9, children 325], [9, children 119] og [9, adult 62] af pdf-filer, jfr. de tilsvarende tre datafiler på disketten [8], påført institutleder Jens Mammens håndskrevne notater.
- [10] Brev dateret den 14. marts 2005 fra Helmuth Nyborg til institutleder Jens Mammen.
- [11] Referat af møde med Helmuth Nyborg og dekan Tom Latrup-Pedersen den 18. marts 2005, kl. 8.30, en tegning dateret den 18. marts 2005, samt en kopi af Helmuth Nyborgs brev den 14. marts 2005 til institutleder Jens Mammen [10].
- [12] Fire sider med datamateriale indleveret den 9. april 2005. Ifølge Helmuth Nyborg indeholder materialet data fra "fase 0", dvs. tværsnitsundersøgelsen i 1976.
- [13] Skematisk oversigt over undersøgelsens design og personidentifikationsnumre, udarbejdet af institutleder Jens Mammen og brugt som grundlag for de håndskrevne notater i [9].
- [14] Udkast til referat af møde med Helmuth Nyborg, dekan Tom Latrup-Pedersen og institutleder Jens Mammen den 26. april 2005 ("PAID" er fejlagtigt angivet som "PAIS").
- [15] Brev den 8. maj 2005 fra Helmuth Nyborg til dekan Tom Latrup-Pedersen, med fire bilag.
- [16] Brev den 23. maj 2005 fra dekan Tom Latrup-Pedersen til Helmuth Nyborg.
- [17] Brev den 27. maj 2005 fra institutleder Jens Mammen til Helmuth Nyborg.
- [18] Brev den 30. maj 2005 fra dekan Tom Latrup-Pedersen til Helmuth Nyborg.
- [19] Mail den 7. juni 2005 kl. 10:01 fra Helmuth Nyborg til dekan Tom Latrup-Pedersen, med et bilag.
- [20] Mail den 9. juni 2005 kl. 10:37 fra Helmuth Nyborg til dekan Tom Latrup-Pedersen.
- [21] Brev den 13. juni 2005 fra dekan Tom Latrup-Pedersen til Helmuth Nyborg. (Læs "algoritme" i stedet for "logaritme").
- [22] Nyborg, H. (2005). Sex-related differences in general intelligence *g*, brain size, and social status. *Personality and Individual Differences*, 39 (Issue 3, August), 497-509. Ifølge forlagets oplysninger siden 8. juni 2005 tilgængelig online og som fil *sdarticle.pdf* på nedenstående netadresse: